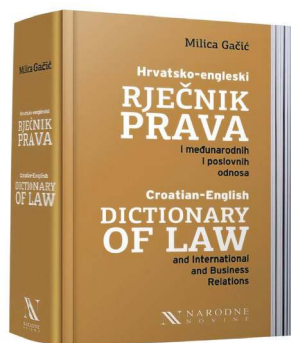

HRVATSKO-ENGLJSKI RJEČNIK PRAVA, MEĐUNARODNIH I POSLOVNIH ODNOSA, POLITOLOGIJE I INTERDISCIPLINARNIH PODRUČJA

Milica Gačić. *Narodne novine, Zagreb 2019., 2266 + XVI str.*

Rijetko je i u velikim jezicima naći vrsnoga i produktivnoga leksikografa kao što je Milica Gačić, koja je hrvatskoj leksikografiji ponudila treći velik autorski rječnik.¹ Iako *Rječnik* u naslovu ima temeljne odrednice područja koja pokriva, njegova je interdisciplinarnost zaista široka jer su sva područja koja obuhvaća – i pravo, međunarodni i poslovni odnosi i politologija – svako zasebno, izrazito interdisciplinarna pa je i nakladnik u katalogu svojih izdanja istaknuo:

»Osim područja navedenih u naslovu, Rječnik obuhvaća opsežnu građu ostalih područja i znanosti, te područja života i rada kojima se bavi Europska unija i međunarodne organizacije i udruge, vodeći računa o terminološkim i jezičnim promjenama i inovacijama. Posebno se može istaknuti znanost općenito te obrađena građa međunarodnih i poslovnih odnosa, politologije, kriminalistike, viktinologije i forenzičnih znanosti. Rječnik je rezultat autoričinoga dugogodišnjeg predanog znanstvenog i leksikografskog rada, utemeljenog na iscrpnim istraživanjima konteksta u kojem se obrađivani izrazi pojavljuju.«²

Autoričino prikupljanje građe iz konteksta, pionirsko korištenje korpusnoga pristupa, ne samo kod nas već i u svijetu (s početkom u sedamdesetim godinama dvadesetoga stoljeća) pruža korisnicima *Rječnika* izvore ekvivalenta najnovijih leksičkih jedinica i mnogih koje nije moguće naći u drugim rječnicima.

Rječnik ispunjava visoka očekivanja, utemeljena na kvaliteti prethodnih dvaju englesko-hrvatskih rječnika: lijepo je dizajnirano, kvalitetno uvezano i, unatoč sitnom tisku, grafički pregledno voluminozno djelo od 2266 + XVI stranica, u kojem je

¹ *Englesko-hrvatski rječnik prava i međunarodnih i poslovnih odnosa*. Zagreb: Školska knjiga, 2010., i *Englesko-hrvatski rječnik prava, međunarodnih odnosa, kriminalistike i forenzičnih znanosti, kriminologije i sigurnosti*. Zagreb: Naklada Ljevak, 2004.

² *Katalog stručnih knjiga 2019-2020*. Zagreb: Narodne novine, 2019.

obrađeno više od 236 700 lema. Budući da je *Rječnik* većim dijelom nastao prikupljanjem građe iz konteksta, ekvivalenti iz autoričinih rječnika imaju veliku pouzdanost, pa će i u slučaju ovoga rječnika korisnici i prevoditelji na pitanje »Što kaže *Milica?*« (kako kolokvijalno nazivaju njene rječnike) imati odgovore i za hrvatsko-englesku inačicu. Upravo je upotreba ta koja otkriva pravu vrijednost ovoga rječnika, posebno njegova sadržaja, preciznosti i obuhvatnosti, te lingvističke i pragmatične ažurnosti, kao i znalačkoga odnosa prema obama jezicima i prema obuhvaćenim područjima, koja su u današnje vrijeme nužno interdisciplinarna. Vrlo je vrijedan i doprinos rječnika registru kolokacija i drugih višerječnih izraza jer se na taj način korisniku daje uvid u širi kontekst stručnoga nazivlja.

Rječnik polazi od hrvatskoga jezika, a na desnoj tj. engleskoj strani bilježi ortografske, upotrebne, značenjske i stilske razlike između varijeteta engleskoga jezika ili pojedinih pravnih sustava, navodeći i oznake varijeteta (npr. *AmE*, *BrE*, *EU*, *CaE* itd.). Glavna natuknica i samostalni višerječni izrazi u *Rječniku* su označeni plavom bojom. Zatim se iscrpno navode višerječni izrazi i kolokacije (najprije oni koji počinju glavnom natuknicom, zatim oni koji u sebi sadržavaju glavnu natuknicu, ali s njom ne počinju, kod kojih zarez označuje da dio koji slijedi iza njega treba čitati ispred onoga što mu prethodi), nakon čega slijedi natuknica i/ili kolokacije u množini (ako su tipične ili se po značenju razlikuju od značenja u jednini), što predstavlja novinu koju je autorica sustavno uvela u svojim rječnicima. S druge strane, ako višerječni izraz koji sadržava zarez treba čitati redosljedom kojim je napisan, to je označeno uskličnikom (!).

pravi real, true, proper, full-blown, actual, authentic, distinctive, exact, factual, francus (*L.*), frank, full-fledged, genuine, good (better, the best), intrinsic, keynote, original, outright, own, proper, rank, real, right, right-down, rightful, sheer, sincere, solid, sterling, substantial, thorough, true, unforged, unsophisticated, verus (*L.*), very, warranted, whole

prava namjera true intent, true intention

prava prijevara fraud in fact, intrinsic fraud

prava zastara extinctive prescription, negative prescription

pravi dobrotvorni rad actual welfare work

prava istina whole truth

pravi izdajnik rank traitor

pravi lažov right-down liar

pravi motiv true motive

pravi novac genuine money

pravi otac natural father

pravi partner full partner

pravi počinitelj true perpetrator

pravi trenutak right time/moment, season, the moment

pravi, biti be the one

pravu mjeru, svesti na proportion

pravnik lawyer, legal officer, legist, silk, solicitor, jurist, gentleman of the robe, juriconsult, jurisconsult, jurisprudent, legal scholar

pravnik legal profession, the Robes (*suci, odvjetnici*)

pravnik (*znanstvenik*) legal scholar

pravnik poduzeća corporate lawyer

pravnik praktičar practician, practising lawyer, practitioner

pravnik pripravnik legal trainee

pravnik u trgovačkom društvu/tvrtki in-house lawyer, corporate counsel

pravnik, biti be in the law

pravnike, pravo za lawyers' law

pravnik-lingvist lawyer-linguist (LL) (*Komisija/EP*); jurist-linguist (JL) (*Vijeće/Sud EU-a*)

Bilježenje natuknica u Rječniku naišlo je na, kako autorica u predgovoru navodi, veliku kušnju u tretiranju istoobličnica. Tako su, primjerice, pridjevi i prilozi obrade-ni pod istom natuknicom kad su istopisnice, dok su istopisnice, koje nisu homofone, zbog naglasne razlike akcentirane, i razrađene kao posebne rječničke natuknice.

pravo rightly, properly, by right, justly, strictly, in strict terms, genuinely; straight (ahead), equitably

pravo i pošteno equitably

pravo law; ius (*L.*), jus (*L.*, authority), law, legitimacy, lex (*L.*), charter, droit (*Fr.* right; law), eligibility, equity (*pl.* equities), faculty, freedom, interest, peculiarity (*pl.* peculiarities), power, privilege, right, rule, slap, title, title and interest right, warrant; entitlement

prava rights; liberties, privileges; jura (*L. pl.* od jus)

prava (*različiti sustavi*) laws

Na imenicu »pravo« nastavlja se više od 1500 kolokacija, od kojih ćemo navesti neke, kao i nekoliko kolokacija s pridjevom »pravni«, da pokažemo njihov značaj i veliku pomoć svakome tko te izraze koristi na engleskom jeziku.

prava koja proizlaze iz rights attached to

pravo, poštivati abide by the law

Kolokacije, osim što daju uvid u frazeološku dimenziju jezika struke, ukazuju i na postojanje paronimskih naziva, kao npr. »prodavač« i »prodavatelj« ili »naslijede« i »nasljeđivanje«, »zastupništvo« i »zastupanje«.

prava prodavača rights of seller

prava prodavatelja rights of vendor

pravno naslijeđe statutory legacy, *acquis (Fr)*

pravno nasljeđivanje legal succession

pravno zastupanje legal representation

pravno zastupništvo legal agency

U nekim primjerima, kao što autorica navodi u *Osnovnim napomenama o Rječniku*, nije bilo jednostavno odrediti pod koju rječničku natuknicu svrstati kolokaciju, pa se u takvim slučajevima prednost davala »imeničkoj natuknici ili semantički nosećoj sastavnici«.³

Autorica također bilježi i primjere razjednačavanja značenja određenih leksema, koji nastaju zbog razlika u upotrebi. Tako se, primjerice, hrvatski nazivi »pojašnjenje« i »pojašnjavanje«, navode kao dvije zasebne natuknice, iako se oba upotrebljavaju za označavanje radnje, ali samo se »pojašnjenje« koristi za označavanje dokumenta (engl. *explanatory note*). Isto vrijedi i za lekseme »prihvaćanje« i »prihvati«, iz čijih je popisa kolokacija korisniku jasno da se u hrvatskom jeziku prava pravi razlika između ugovorne dimenzije »prihvaćanja«, te se u tom slučaju koristi naziv »prihvati«, i one opće, kad se upotrebljava naziv »prihvaćanje«.

Rječnik navodi i primjere relativne lingvističke ekvivalentnosti, koja se pojavljuje u odsustvu one leksičke i gramatičke, ali se ostvaruje na pragmatičkoj razini, što je posebice važno u jeziku prava i kontrastivne analize nesrodnih pravnih sustava, jer određeni pojam ili izraz mora funkcionirati jednako i u ishodišnom i u ciljnom jeziku i pravnom sustavu.

ispitivanja porotnika, postupak *voir dire (AmE, od Fr. speak the truth)*

Primjeri bi se s obzirom na važnost i zanimljivost mogli navoditi u velikim nizovima, jer zaista upućuju na važnost uključivanja kolokacija u leksikografska izdanja i dokumentiraju nužnost kontekstualnoga pristupa:

pravno neopravdano without lawful excuse

pravno neosnovan bad in law, not justifiable in law

pravno neosnovano without legal justification

pravno nepostojeći legally void, legally non-existent

pravno nesposoban disqualified by law, incapable

pravno nevažeci ineffective, legally invalid, defective

³ *Hrvatsko-engleski rječnik prava*. Zagreb: Narodne novine, 2019., str. IX.

Osim *Predgovora*, u prednjem dijelu *Rječnika* nalaze se i *Osnovne napomene o Rječniku*, u kojima autorica sažeto iznosi nužne obavijesti, primjerice o upotrebi interpunkcijskih znakova (osobito zareza, koji ima posebnu ulogu), te važna i zanimljiva lingvistička objašnjenja o leksikološkom pristupu građi. U tom dijelu nalazi se i popis *Kratice i odrednice upotrijebljene u označavanju leksičkih jedinica*. Tako se, primjerice, označavanje zabranjenosti leksema u nekoj jezičnoj zajednici označava kraticom *tab.* (»taboo«), a njegova upotreba samo u neformalnom kontekstu kraticom *sl.* (»slang«).

Gorenavedeni primjeri iz *Rječnika* upućuju na veliku praktičnu, znanstvenu i stručnu vrijednost *Rječnika* pa će ga korisnici često držati u rukama ili na krilu, a ništa manje nije impozantan i dojmljiv na polici i u radnom prostoru.

Profesorica Gačić je objavljivanjem ovoga rječnika obilježila 45 godina leksikografskoga rada, obogativši hrvatsku leksikografiju i kulturu jednim nadasve korisnim i potrebnim priručnikom, koji se u praksi dokazuje, kao i prethodna dva rječnika, nezaobilaznim alatom u dvojezičnoj hrvatsko-engleskoj interakciji, i to ne samo u područjima istaknutima u naslovu.

KATJA DOBRIĆ BASANEŽE

Članci su dostupni pod licencijom Creative Commons: Imenovanje 4.0 međunarodna (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Sadržaj se smije umnožavati, distribuirati, priopćavati javnosti, prerađivati i koristiti u bilo koju svrhu, uz obavezno navođenje autorstva i izvora.